

УДК 336.71

ПРИНЦИПИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ

Серпенінова Юлія Сергіївна

ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»

В основі ефективного функціонування будь-якого фінансового механізму покладено узгоджене, цілеспрямоване, взаємодоповнююче функціонування всіх складових частин механізму. Тому фінансовий механізм управління ліквідністю банку повинен відповідати певним вимогам або принципам, до складу яких включено наступні: ефективність, науковість, комплексність, системність, законність, єдність планів, оперативність, альтернативність, виправданість ризику.

Ефективність. Фінансовий механізм управління ліквідністю банку являє собою систему взаємозв'язків між його елементами, отже, для досягнення поставленої мети дана взаємодія повинна бути ефективною. Мається на увазі не лише активний вплив на діяльність банку, але і визначення ефекту від впровадження тих чи інших заходів.

Науковість. Управління ліквідністю банку повинно мати науковий характер, тобто враховувати вимоги економічних законів розвитку, використовувати міжнародний досвід та сучасні методи економічних досліджень, ґрунтуватись на існуючих теоріях, методах, підходах, враховуючи їх переваги та недоліки.

Комплексність. Під комплексністю слід розуміти взаємообумовлений та пропорційний розвиток системи як єдиного цілого, що забезпечує взаємозв'язок усіх підсистем і елементів. Це передбачає наявність комплексного підходу та збалансованість всіх елементів фінансового механізму управління ліквідністю банку.

Принцип системності означає, що фінансовий механізм управління ліквідністю банку розглядається як складна цілісна система, що включає низку пов'язаних між собою елементів, їх зв'язок із зовнішнім оточенням, функціональні та ієрархічні підсистеми.

Законність. Даний принцип передбачає дотримання нормативно-правових актів, встановлених Національним банком України та відповідними законами, порушення яких призведе до штрафних санкцій та інших адміністративних покарань.

Єдність планів означає таку розробку тактичних завдань, які б не суперечили одне одному і сприяли досягненню стратегічної мети. Для цього необхідно організувати планування показників ліквідності, контролю за дотриманням даних показників.

Оперативність. Даний принцип передбачає постійне відстеження тенденцій у стані ліквідності банку та оперативне втручання в разі виникнення непередбачуваних обставин.

Альтернативність. Нестабільна загальноекономічна, політична та законодавча ситуація в країні і світі вимагає розробки декількох альтернативних варіантів прийняття рішень залежно від розвитку подій. Крім того, існування широкого кола інструментів управління ліквідністю передбачає дослідження ефекту від їх використання у різних випадках.

Виправданість ризику. Найбільш дохідні активні операції банків є найбільш ризиковими, відповідно негативним чином впливають на ліквідність. Тому в процесі прийняття управлінських рішень банкам постійно доводиться розв'язувати дилему «дохідність – ліквідність».

Одним з принципів функціонування фінансового механізму управління ліквідністю банку є ефективність, що передбачає оцінку визначення ефекту від впровадження тих чи інших заходів на основі певних критеріїв (табл. 1).

Таблиця 1

Критерії ефективності функціонування ФМУЛБ

Критерій	Характеристика
----------	----------------

Значення показників ліквідності	<ul style="list-style-type: none"> - розраховані показники ліквідності знаходяться в межах встановлених нормативних значень НБУ; - додаткові показники ліквідності відповідають допустимим значенням відповідно до внутрішньобанківських положень;
Потреба в ліквідних коштах	<ul style="list-style-type: none"> - відсутність дефіциту ліквідності; - мінімізація надлишку ліквідних коштів; - доступ до грошових ринків, можливість залучення коштів із зовнішніх джерел;
Стабільність	<ul style="list-style-type: none"> - відсутність значних коливань значень показників ліквідності, показників структури активів і пасивів банку; - стабільність організаційного забезпечення управління ліквідністю;
Балансування	<ul style="list-style-type: none"> - дотримання оптимальних співвідношень складових частин активів і пасивів;
Ризиковість	<ul style="list-style-type: none"> - зменшення частки найбільш ризикових активів; - зменшення ризику ліквідності;
Якість забезпечення	<ul style="list-style-type: none"> - своєчасність і актуальність інформаційно-аналітичного забезпечення; - поліпшення якості програмно-технічного забезпечення; - дотримання і своєчасне оновлення нормативно-правового забезпечення; - поліпшення якості організаційного забезпечення, що передбачає підвищення кваліфікації кадрів, удосконалення організаційної системи управління ліквідністю, уникнення конфлікту інтересів;
Дієвість	<ul style="list-style-type: none"> - адекватність вибору відповідних інструментів і фінансових методів управління ліквідністю; - позитивний вплив на фінансовий результат діяльності банку.

Дотримання вищезазначених принципів є необхідною умовою функціонування фінансового механізму управління ліквідністю банку. Врахування даних принципів дозволяє розглядати фінансовий механізм управління ліквідністю банку як динамічну систему, що дає змогу зважено та ефективно підійти до процесу управління ліквідністю.